УДК 811.133.1'1'06:81'25](045)

https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-1152-1163

Лопушенко Аліна Вікторівна викладач-стажист кафедри теорії та практики іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: (098) 927-20-82, https://orcid.org/0009-0004-8774-9491

ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ФРАНЦУЗЬКИХ ДЕТЕРМІНАТИВІВ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню лінгвістичних характеристик французьких детермінативів та особливостей їхнього функціонування в художньому мовленні, а також перекладу українською мовою. Розглянуто детермінативи як важливий елемент синтаксичної та семантичної організації тексту, що забезпечує визначення категорій роду, числа, належності та визначеності іменника. Здійснено аналіз основних груп детермінативів: вказівних *(ce, cette, ces)*, присвійних *(mon, ma, mes)*, неозначених *(quelque, plusieurs)* та питальних прикметників *(quel, quelle)*, які відіграють ключову роль у створенні номінальних синтагм. Особливу увагу приділено комунікативно-прагматичному аспекту функціонування детермінативів у французьких художніх текстах, зокрема їхній здатності виражати емоційне ставлення мовця до об'єкта, уточнювати інформацію, а також створювати текстову зв'язність.

На основі компаративного аналізу тексту казки братів Грімм *«Вовк і семеро козенят»* у французькому та українському перекладах досліджено стратегії адаптації детермінативів. Зокрема, розглянуто методи прямого перекладу, описової адаптації, додавання інформації для збереження стилістичної та семантичної цілісності тексту. Виокремлено труднощі, які виникають через розбіжності у граматичних категоріях французької та української мов, а також запропоновано шляхи їхнього подолання. Підкреслено важливість творчого підходу до перекладу, що дозволяє зберегти комунікативно-прагматичні ефекти оригіналу.

Результати дослідження підтверджують, що ефективний переклад французьких детермінативів вимагає врахування їхньої синтаксичної функції, стилістичної ролі та культурно-мовних відмінностей між французькою та українською мовами. Збереження експресивної функції та смислових акцентів детермінативів є ключовим завданням для перекладачів, особливо в контексті художніх текстів. Дослідження відкриває перспективи для подальших досліджень у галузі міжмовної комунікації та перекладознавства.

Ключові слова: французькі детермінативи, синтаксис, художній текст, переклад, міжмовна комунікація, вказівні прикметники, присвійні прикметники, питальні прикметники, неозначені прикметники, комунікативно-прагматичні функції, стилістична адаптація, культурно-мовні відмінності.

Lopushenko Alina Viktorivna Assistant Lecturer at the Foreign Languages Theory and Practice Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, tel.: (098) 927-20-82, https://orcid.org/0009-0004-8774-9491

LINGUISTIC CHARACTERISTICS OF MODERN FRENCH DETERMINERS AND TRANSLATION ISSUES

Abstract. The article explores the linguistic characteristics of French determiners and their functioning in literary discourse, as well as the peculiarities of their translation into Ukrainian. Determiners are considered essential elements of syntactic and semantic text organization, defining categories such as gender, number, possession, and definiteness of nouns. The study analyses the main groups of determiners: demonstrative *(ce, cette, ces)*, possessive *(mon, ma, mes)*, indefinite *(quelque, plusieurs)*, and interrogative adjectives *(quel, quelle)*, which play a crucial role in forming noun phrases. Particular attention is paid to the communicative and pragmatic aspects of determiners in French literary texts, highlighting their ability to express the speaker's emotional attitude, clarify information, and create textual coherence.

Based on a comparative analysis of the Brothers Grimm's tale *"The Wolf and the Seven Little Goats"* in French and Ukrainian translations, the study examines strategies for adapting determiners. These include direct translation, descriptive adaptation, and the addition of contextual information to preserve the stylistic and semantic integrity of the text. Challenges arising from grammatical differences between French and Ukrainian are identified, and solutions for overcoming these challenges are proposed. The importance of a creative approach to translation is emphasized to maintain the communicative and pragmatic effects of the original text.

The results confirm that effective translation of French determiners requires consideration of their syntactic function, stylistic role, and cultural-linguistic differences between the two languages. Preserving the expressive function and semantic nuances of determiners is a key task for translators, especially in literary texts. The study opens prospects for further research in cross-linguistic communication and translation studies.

Keywords: French determiners, syntax, literary text, translation, cross-linguistic communication, demonstrative adjectives, possessive adjectives, interrogative adjectives, indefinite adjectives, communicative and pragmatic functions, stylistic adaptation, cultural-linguistic differences, translation.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика в рамках антропоцентричної парадигми приділяє значну увагу дослідженню мовних засобів, які відображають мисленнєву діяльність людини у процесі освоєння реальності. Особливу роль у цьому відіграють детермінативи, оскільки вони слугують ключовими одиницями для вираження категорій визначеності, невизначеності, посесивності, кількості та інших відношень. У французькій мові, яка вирізняється високим ступенем структурної складності, детермінативи мають низку морфологічних, синтаксичних та семантичних особливостей.

Проблема ускладнюється у випадках перекладу детермінативів іншими мовами, оскільки вони часто втрачають свої комунікативні та прагматичні функції. Це створює значні труднощі для адекватного відтворення художнього, публіцистичного чи будь-якого іншого типу мовлення, де саме ці одиниці відіграють вагому роль у формуванні змісту та контексту. Тому детермінативи потребують глибшого дослідження для розуміння закономірностей їх використання, а також для оптимізації підходів до перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема функціонування детермінативів не є новою, і в сучасній лінгвістиці вона вже отримала значну увагу. Зокрема, у працях дослідників таких як Н. Дем'янова, Н. Космацька, С. Мусійчук, І. Панченко, В. Снєжкіна та Н. Халупська розглядаються питання семантики, синтаксичних функцій і стилістичних особливостей детермінативів у різних типах текстів.

Проте, попри наявність широкого спектра робіт, окремі аспекти залишаються недостатньо висвітленими. Наприклад, недостатньо дослідженими є нюанси функціонування детермінативів у художньому мовленні з урахуванням комунікативно-прагматичного підходу. Крім того, викликають інтерес питання варіативності їхнього перекладу залежно від стилістичних вимог тексту та мовних відмінностей між французькою й українською мовами.

Потреба у комплексному аналізі лінгвістичних характеристик французьких детермінативів у контексті їхнього художнього використання та перекладу залишається актуальною. Це відкриває перспективи для подальшого дослідження їхніх функцій і місця у системі міжмовної комунікації.

Мета статті – дослідити лінгвістичні характеристики сучасних французьких детермінативів у різних сферах їхнього використання. Зокрема, проаналізувати функціонування у художньому мовленні з комунікативно-прагматичного погляду, а також специфіку перекладу детермінативів українською мовою.

Виклад основного матеріалу. Однією з ключових характеристик сучасної французької мови є категорія детермінативів, яка формується завдяки службовим словам, що вказують на рід, число та інші граматичні ознаки іменника. Ці елементи, як і артиклі, тісно пов'язані з іменниками, утворюючи з ними ритмічну групу. Однак, на відміну від артиклів, детермінативи, такі як вказівні, присвійні та неозначені прикметники, мають власне лексичне

значення. Вони здатні передавати відношення належності, вказівки чи запитання, виконуючи роль означень у реченнях.

Згідно з визначенням, детермінативи *актуалізують іменник*, допомагаючи його локалізації в мовленнєвій ситуації. Вони виступають як елемент, що поєднує синтаксичні компоненти номінальної синтагми, забезпечуючи структурну цілісність висловлення.

У процесі класифікації детермінативів виділяють дві основні категорії: **якісна детермінація**, яка відображає ступінь знання об'єкта, і **кількісна детермінація**, що характеризує об'єкти з боку їхніх кількісних параметрів. Наприклад, якісна детермінація представлена вживанням вказівних, присвійних та запитальних прикметників, тоді як кількісна – числівниками та певними неозначеними прикметниками [3].

Детермінативи у французькій мові являють собою різноманітну категорію службових слів, які допомагають конкретизувати, уточнювати або описувати іменники. Вони забезпечують узгодження елементів номінальної групи за родом, числом та іншими граматичними параметрами. Завдяки своїй функціональній і семантичній різноманітності, детермінативи класифікуються на кілька груп, кожна з яких має свої особливості використання і цілі у висловленні. Серед них [5]:

– вказівні прикметники (*adjectifs démonstratifs*) – це слова, що вказують на конкретний предмет чи об'єкт у просторі або часі. До цієї групи належать: *ce* (чоловічий рід однини), *cet* (чоловічий рід перед голосною або "h" німим), *cette* (жіночий рід однини) та *ces* (множина для обох родів). Вказівні прикметники можуть підсилюватися частками *-ci* (для ближніх предметів) і *-là* (для віддалених), наприклад: *cet enfant-ci* (*ця дитина*), *cet enfant-là* (*та дитина*).

– присвійні прикметники (*adjectifs possessifs*) – вони передають належність предмета до власника й узгоджуються з іменником за родом і числом. Приклади: *mon, ma, mes* (*мій, моя, мої*), *ton, ta, tes* (*твій, твоя, твої*), *son, sa, ses* (*його, її, свої*), *notre, nos* (*наш, наші*), *votre, vos* (*ваш, ваші*), *leur, leurs* (*їхній, їхні*).

– запитальні прикметники (*adjectifs interrogatifs*) – ці прикметники використовуються для уточнення іменника в питальних або окличних конструкціях. Основні форми: *quel, quelle* (*який, яка*), *quels, quelles* (*які*, множина). Наприклад: *Quelle heure est-il?* (*Котра година?*).

– неозначені прикметники (*adjectifs indéfinis*) – вони вказують на невизначеність кількості чи якості об'єкта, можуть виражати заперечення або підкреслювати схожість. Деякі з них вживаються лише як прикметники, наприклад: *chaque* (*кожний*), *quelque* (*якийсь*). Інші можуть функціонувати і як прикметники, і як займенники: *aucun* (*ніякий*), *autre* (*інший*), *même* (*той самий*), *tout* (*весь*), *plusieurs* (*декілька*).

Усі зазначені групи детермінативів відіграють ключову роль у формуванні номінальної синтагми, забезпечуючи її семантичну точність і граматичну структурованість.

Детермінативи у французькій мові відіграють важливу роль не лише в граматичній структурі речень, але й у реалізації комунікативно-прагматичних намірів мовця. Їхня функція виходить за межі простого визначення роду, числа або належності. Вони також дозволяють встановлювати зв'язок між суб'єктами та об'єктами мовлення, регулювати соціальну дистанцію та підкреслювати емоційне чи оцінне ставлення мовця до об'єктів висловлення.

Дослідники І. Панченко та Н. Дем'янова, посилаючись на думку французького лінгвіста П. Шародо, зазначають, що комунікативно-прагматичні ефекти детермінативів можна поділити на **три основні категорії**: описові, оцінні та описово-оцінні. Описові ефекти стосуються функції детермінативів уточнювати інформацію про об'єкт. Наприклад, за допомогою вказівних прикметників (*ce, cette, ces*) можна зосереджувати увагу на конкретному предметі чи явищі, наприклад: *Cette maison est magnifique!* (*Цей будинок чудовий!*) [4].

Оцінні ефекти є складнішими, оскільки вони демонструють емоційне ставлення мовця до об'єкта мовлення. ***Позитивна оцінка*** зазвичай виражається через присвійні детермінативи (*mon, notre*), які включають об'єкт до особистої сфери мовця, наближаючи його. Наприклад: *Mon petit frère est si intelligent.* (*Мій молодший брат такий розумний.*). Натомість ***негативна оцінка*** виникає у висловленнях із детермінативами *ton, votre* або *son*, що натякає на дистанцію між мовцем і об'єктом або його належність до чужої особистої сфери [4].

Вищезгадані науковці розглядають, як комунікативно-прагматичний потенціал детермінативів реалізується через конкретні тактики.

По-перше, ***тактика дистанціювання***, яка використовується мовцем для встановлення меж між своєю та чужою особистою сферою. Детермінативи в такій ролі дозволяють підкреслити відокремленість мовця, уникнути конфлікту або завершити певний етап взаємодії. Наприклад, у ситуаціях припинення міжособистісних відносин мовець може наголошувати на своїй сфері володіння:

– J'ai pris mes vêtements. Pas tous, d'ailleurs. Ma trousse de toilette. La photo de papa et maman. Mes bijoux. Mes chaussures. Le reste, je te laisse. (*Я взяла свої речі. Не всі, звісно. Мій набір для туалету. Фото тата і мами. Мої прикраси. Мої туфлі. Решту залишаю тобі.*) [4].

Також дистанціювання може виражатися у відстороненні мовця від чужої особистої сфери для уникнення конфлікту. Наприклад:

– Écoutez-moi bien, mademoiselle. Vous allez tout remettre dans votre valise et partir dans cinq minutes. (*Послухайте мене уважно, мадемуазель. Ви складете все у вашу валізу та підете за п'ять хвилин.*) [4].

Отже, за допомогою детермінативів мовець може визначати рівень близькості чи віддаленості від об'єктів, осіб або ситуацій.

По-друге, ***тактика конфронтації*** – застосовується переважно у конфліктних ситуаціях і базується на протиставленні особистих сфер мовця та співрозмовника. Використовуючи детермінативи, мовець підкреслює свою автономність, наполягаючи на перевагах власної позиції. Наприклад:

– *Dans mon temps, on parlait pas de rien se faire. On parlait de donner.* (*У мій час ми говорили не про те, щоб брати, а про те, щоб давати.*) [4].

У таких висловлюваннях детермінативи посилюють конфронтаційний характер мовлення, акцентуючи на контрасті між «своїм» і «чужим».

Метою ***тактики комунікативного тиску*** є вплив на поведінку співрозмовника для досягнення власних інтересів. Мовець використовує детермінативи *ton, votre* разом із наказовими дієсловами, щоб підкреслити свій авторитет. Наприклад:

– *Donnez-moi votre verre!* (*Дайте мені свій келих!*) [4].

Ця тактика демонструє прагнення мовця домінувати в комунікації, встановлюючи своє бачення ситуації як єдине правильне.

Також автори розглядають ***тактику солідарності,*** у якій мовець розширює свою особисту сферу до колективної, використовуючи детермінатив *notre*. Це підкреслює єдність зі співрозмовником та створює атмосферу співпраці. Наприклад:

– *Où est notre client ?* (*Де наш клієнт?*) [4].

Таке використання детермінативів може також свідчити про бажання надати моральну підтримку співрозмовнику.

Насамкінець, ***тактика атракції*** спрямована на створення позитивного враження про мовця. Використання *mon* дозволяє мовцеві включити співрозмовника до своєї особистої сфери, наголошуючи на його значущості. Наприклад:

– *Ma chérie, tu es à moi ?* (*Моя люба, ти зі мною?*) [4].

Тактика атракції допомагає зміцнити емоційний зв'язок між учасниками комунікації, що сприяє покращенню їхніх відносин.

Детермінативи у французькій мові є універсальним інструментом для моделювання міжособистісної взаємодії. Їхнє використання дозволяє не лише уточнювати семантику висловлювань, а й регулювати соціальну дистанцію, виражати емоційне ставлення та впливати на поведінку співрозмовника.

Також детермінативи виконують важливі функції у створенні стилістичних і художніх ефектів. Вони збагачують текст, додають йому експресії, дозволяючи авторам передавати різні нюанси значень, емоцій та настроїв. У художньому мовленні, зокрема, детермінативи часто функціонують як інструменти стилістичної виразності та засоби організації тексту, забезпечуючи логічну і семантичну зв'язність.

Насамперед пропонуємо розглянути роль ***вказівних детермінативів*** *(ce, cet, cette, ces)* у художньому тексті. Переважно, вони виконують функцію конкретизації та акцентування. Крім того, зазначені детермінативи сприяють визначенню місця або часу об'єкта у просторі чи текстуальному контексті. Як зазначає українська дослідниця Н. Космацька у своєму аналізі французьких коміксів «*Astérix et le chaudron*» та «*La rose et le glaive*», такі прикметники, як *ce* і *cette*, часто використовуються для виділення важливих елементів, створення аналітичних пауз або позначення об'єктів, які викликають емоційну реакцію читача [2].

Наприклад, вживання прикметника *cette* може виділяти об'єкт, як у фразі: *Nous allons attaquer cette banque!* Тут слово *cette* підкреслює конкретний банк, який є об'єктом майбутньої дії персонажів. Своєю чергою, поєднання вказівних детермінативів із прислівниками (*ci*, *là*) додає тексту експресивності та локалізує об'єкт, як у прикладі: *Ce chaudron-ci!* Подібні конструкції роблять текст динамічним, а читача – залученим до подій [2].

Група ***присвійних детермінативів*** (*mon, ton, leur*) додають тексту особистісного характеру. Вони не лише ідентифікують власника чи пов'язаність із певним об'єктом, а й передають емоційне ставлення мовця до об'єкта. Наприклад, конструкції на кшталт *mon chaudron à moi* або *ton pavois à toi* підкреслюють індивідуальність об'єкта, тоді як вживання таких слів, як *mon camarade*, демонструє емоційну залученість персонажа [2].

Залежно від контексту, присвійні детермінативи можуть вказувати на ніжність (*mon bon Obélix*), зневагу (*mon pauvre ami*), чи ієрархічні відносини (*mon capitaine*), а отже вони допомагають авторові встановлювати відносини між персонажами й підкреслювати соціальні чи емоційні нюанси [2].

Зі свого боку, ***неозначені детермінативи*** (*quelque, plusieurs, tout*) часто використовуються для створення узагальнень або, навпаки, для акцентування на невизначеній кількості об'єктів. Наприклад, слово *quelque* може позначати невизначену кількість, як у фразі: *Je voudrais quelque sanglier*. Водночас *tout* використовується для підсилення узагальнення або тотальності, як у вислові: *Toute réclamation doit être adressée à César, Jules, à Rome* [2].

Неозначені детермінативи також допомагають створити художній ефект завдяки грі з їхнім значенням. У випадку фрази *En tout cas*, наприклад, слово *tout* підкреслює абсолютність або повноту твердження [2].

Остання група, ***питально-окличні детермінативи*** (*quel, quelle*), є особливо важливою у діалогах художнього тексту. Вони передають сильні емоції персонажів: захоплення, обурення чи здивування. Наприклад, фраза *Quel culot!* висловлює подив чи схвалення, тоді як *Quelle idée!* підкреслює сарказм чи іронію. Їхнє вживання дозволяє авторові створити напруження або знизити його, додати тексту динамізму та яскравості [2].

Детермінативи виконують не лише стилістичну, але й текстотвірну функцію. Вони допомагають організувати текст, забезпечуючи його зв'язність

та логічність. Наприклад, анафоричне вживання детермінативів дозволяє створювати зв'язок між частинами тексту: спочатку об'єкт вводиться за допомогою неозначеного артикля, а далі уточнюється вказівним детермінативом (*un chaudron → ce chaudron*). Такі способи роблять текст більш органічним і зрозумілим для читача.

Зауважимо, що основною проблемою перекладу французьких детермінативів українською мовою є точність відтворення як граматичних, так і стилістичних аспектів тексту. Відмінності у граматичній структурі та функціонуванні детермінативів часто вимагають від перекладача не лише формального еквівалента, але й семантичної та контекстуальної адаптації. Це завдання ускладнюється тим, що у художньому тексті детермінативи не лише організовують мовну структуру, але й виконують експресивну функцію, формуючи емоційний та стилістичний тон висловлювання. Поміж тим, дослідження цих граматичних труднощів відкриває перспективи глибшого розуміння культурно-мовних відмінностей і шляхів їх подолання у перекладацькій практиці.

Відтак, переклад детермінативів із французької мови українською створює низку граматичних труднощів через розбіжності у структурах і функціях обох мов. Французька мова відзначається багатством форм детермінативів, які мають свої особливості використання та семантичні відтінки. В українській мові ці елементи часто мають іншу граматичну природу, що вимагає адаптації під час перекладу.

Присвійні детермінативи французької мови (*mon, ton, son, leur*) і відповідні займенники в українській мові є частими джерелами міжмовної інтерференції. Французькі детермінативи тісно пов'язані з граматичними категоріями роду і числа об'єкта, тоді як в українській мові форми присвійних займенників можуть відображати як властивості суб'єкта (*мій, наш*), так і об'єкта (*моя, мої*) [3].

Особливої уваги заслуговує зворотний присвійний займенник *свій*, який у французькій мові не має прямого відповідника. Його переклад зазвичай здійснюється через стандартні присвійні займенники (*son, leur*), що нерідко викликає семантичну неоднозначність. Наприклад, речення *Він взяв свою книгу* може бути передано як *Il a pris son livre*, що у певних контекстах створює можливість плутанини з книгою, яка належить іншій особі [3].

Іншою проблемою є відсутність у французькій мові форм, аналогічних до *його, її, їх* в українській. Для вираження цих відносин використовуються конструкції на основі *de* (*le livre de lui*), які можуть звучати неприродно в художньому стилі [5].

Французькі ***вказівні детермінативи*** (*ce, cet, cette, ces*) виконують функцію уточнення та виділення об'єкта в просторі або часі. Українські аналоги, такі як *цей, ця, ті*, подібні за значенням, але мають відмінності у сфері вживання. Зокрема, французькі форми можуть поєднуватися із частками *-сі* та

-là, що підсилює просторову чи часову конотацію: *ce livre-ci* (ця книга тут) проти *ce livre-là* (та книга там). В українській мові такі відтінки передаються додатковими словами (*ця книга тут, та книга там*), що може змінювати стиль тексту [5].

Ще однією особливістю французької мови є використання форм *cela* та *ça*, які нейтралізують опозицію близькість/віддаленість. Переклад цих форм українською часто вимагає адаптації до контексту, оскільки вони можуть виражати як нейтральну вказівку (*це*), так і емоційне ставлення (*оце*) [3].

Неозначені детермінативи (*quelque, plusieurs, tout, aucun*) у французькій мові мають складну семантику, що поєднує якісні та кількісні характеристики об'єкта. Наприклад, слово *quelque* може означати як невизначену кількість (*кілька*), так і певну якість (*якийсь*). В українській мові для цих значень існують різні займенники (*якийсь, кілька, дехто*), що ускладнює переклад [5].

Особливої уваги потребує форма *aucun*, яка в сучасній французькій мові має заперечне значення (*жоден*). В українській мові такі конструкції зазвичай перекладаються за допомогою заперечних займенників із часткою *ні-* (*ніхто, нічий*). Наприклад, речення *Je ne vois aucun problème* може бути перекладене як *Я не бачу жодної проблеми*. Проблеми виникають у випадках, коли *aucun* використовується у позитивному значенні, що є архаїчним для сучасної мови, але ще зустрічається у художніх текстах [3].

Французькі ***питально-окличні детермінативи*** (*quel, quelle*) мають вищу частотність у художньому мовленні, ніж їхні українські аналоги (*який, яка*). Вони часто використовуються для вираження емоцій, що ускладнює їхній переклад. Наприклад, фраза *Quel bonheur!* може бути перекладена як *Яке щастя!*, проте такий переклад може втратити експресивність оригіналу [3].

Окремої уваги потребують архаїчні форми, такі як *duquel, de laquelle*, які у французькій мові мають обмежене використання, але все ще зустрічаються в літературі. В українській мові їхні відповідники відсутні, що змушує перекладача шукати обхідні конструкції (*з якого, з котрої*), які можуть бути громіздкими [5].

Переклад детермінативів із французької мови українською вимагає від перекладача глибокого розуміння граматичних і стилістичних особливостей обох мов. Розбіжності у формах і значеннях цих елементів можуть спричинити втрату експресивності або зміщення смислових акцентів тексту. Ефективний переклад потребує не лише граматичної адаптації, але й творчого підходу, який дозволяє зберегти стилістичну цілісність оригіналу.

Для глибшого розуміння особливостей перекладу детермінативів із французької мови на українську було проведено аналіз тексту казки братів Грімм «Вовк і семеро козенят» у двох варіантах адаптації – французькому [6] та українському [1]. Це дозволило простежити, як різні граматичні категорії детермінативів трансформуються при перекладі й адаптуються для

українського читача. Особливу увагу було приділено таким категоріям детермінативів, як присвійні, вказівні, неозначені та питальні прикметники.

1. Присвійні детермінативи. У французькому тексті було виявлено значну кількість присвійних прикметників (*mon, ma, mes, notre, son*), які мають відповідники в українській мові. Наприклад, французький детермінатив *notre* перекладається як *наша*, адаптуючи категорію роду, яка є обов'язковою в українській мові:

Notre maman n'a pas les pattes noires comme toi [6]. – У нашої матусі ноги біленькі, гарненькі, а в тебе чорні, вовцюга-злодюга! [1].

Цей приклад демонструє, що, хоча французька мова не завжди чітко виражає рід детермінатива, семантика слова *maman* дозволяє визначити умовний рід прикметника *notre*. Український варіант завдяки граматичній структурі робить цей рід явним.

Значна увага була приділена зворотному присвійному займеннику *свій*, який не має прямого аналога у французькій мові. Замість цього використовуються стандартні прикметники (*son, ses*), що потребують контекстуальної адаптації:

Elle chercha ses petits, mais en vain [6]. – Шукала вона своїх діток, шукала, та ніде не знайшла [1].

2. Неозначені детермінативи. Французькі неозначені детермінативи (*quelque, tous, tout, toute*) перекладаються українською як прямими відповідниками (*якийсь, всі, кожен*), так і описовим способом або шляхом додавання інформації. Наприклад:

Un jour, elle voulut aller dans la forêt pour rapporter quelque chose à manger…[6] – От якось надумала вона піти в ліс травички нарвати, діток нагодувати [1].

Неозначений прикметник *tous* перекладається як *всі*, при цьому в українському тексті змінюється за відмінками, що забезпечує гнучкість і точність передачі змісту:

Un jour, elle les rassembla tous les sept et leur dit..[6]. – От якось надумала вона піти в ліс травички нарвати, діток нагодувати. Покликала їх усіх та й каже…[1].

3. Вказівні та питальні детермінативи. Вказівні прикметники, як-от *cette*, часто перекладаються із додаванням додаткової інформації для повнішого розкриття змісту:

Allez, les enfants, apportez des pierres... nous les fourrerons dans le ventre de cette vilaine bête...[6]. – Підіть швиденько назбирайте камінців. Поки лихий вовчисько спить, ми накладемо йому каміння в черево [1].

Питальний прикметник *quel* у французькій мові часто слугує для передачі емоційного забарвлення, що потребує адаптації в українському перекладі:

Quel bonheur! [6]. – Ото було радощів! [1].

Аналіз тексту французької та української адаптацій казки «Вовк і семеро козенят» дозволяє зробити висновок, що переклад детермінативів вимагає використання різних стратегій. До них належать: 1) *прямий переклад* за допомогою українських еквівалентів детермінативів; 2) *описовий переклад*, який дозволяє додати необхідні деталі для адаптації змісту; 3) *додавання інформації*, яке враховує культурні та граматичні особливості української мови; 4) *граматична трансформація*, наприклад, узгодження за родом, числом та відмінками.

Як можемо зауважити, переклад детермінативів французької мови потребує гнучкого підходу для збереження семантичної точності, стилістики та емоційного впливу тексту.

Висновки. Проведене дослідження особливостей функціонування французьких детермінативів у художньому мовленні та їхнього перекладу українською мовою дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, детермінативи у французькій мові відіграють ключову роль у семантичній і синтаксичній організації тексту. Вони не лише виконують граматичні функції, такі як визначення роду, числа, належності чи визначеності іменника, зокрема, але й додають висловлюванню стилістичної виразності та емоційного забарвлення. У художніх текстах вони активно сприяють створенню логічної та семантичної цілісності, допомагаючи підкреслювати важливість тих чи інших елементів у наративі.

По-друге, переклад французьких детермінативів українською ускладнюється через розбіжності у граматичних категоріях та стилістичних функціях обох мов. Французька мова має більшу кількість форм детермінативів, які включають вказівні, присвійні, неозначені та питальні прикметники. В українській мові подібні функції виконуються іншими засобами, що вимагає контекстуальної адаптації. Відмінності в структурі та семантиці цих мовних одиниць часто створюють труднощі для збереження точності та емоційної виразності при перекладі. Ми визначили, що для успішного перекладу детермінативів використовуються різні стратегії. Прямий переклад забезпечує збереження оригінальної семантики, проте в деяких випадках це може бути недостатньо для точного відтворення значення. Описовий переклад дозволяє передати значення детермінативів у ширшому контексті, додаючи необхідну інформацію для розкриття змісту. Додавання інформації та граматичні трансформації враховують особливості роду, числа та відмінків української мови, що є необхідним для збереження зв’язності й стилістичної цілісності тексту.

Компаративний аналіз тексту казки «Вовк і семеро козенят» братів Грімм у французькому та українському варіантах підтвердив, що ефективний переклад можливий за умови творчого підходу до адаптації детермінативів. Використання прямих відповідників, зворотних займенників та адаптованих структур дозволяє зберегти семантичну точність і стилістичну цілісність тексту, що є важливим для правильного сприйняття літературного твору в іншій мовній культурі.

Дослідження показало, що граматичні, семантичні та прагматичні особливості французьких детермінативів потребують глибокого розуміння для забезпечення якісного перекладу. Подальші дослідження у цій сфері можуть допомогти оптимізувати підходи до перекладу, сприяючи більш точній міжмовній комунікації та покращенню перекладацької практики.

Література:

1. Брати Грімм «Вовк і семеро козенят» :: БУЛ. *ДОБРА КАЗКА :: Казки з усього світу!*. URL: https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/grimm-brati/vovk-i-semero-kozenjat/ (дата звернення: 04.12.2024).

2. Космацька Н. Французькі детермінативи та їхня роль у художньому мовленні (на матеріалі французьких коміксів). *Вісник Львівського університету. Серія: іноземні мови.* 2009. № 16. С. 104–111.

3. Мусійчук С. М. Довідник з граматики французької мови для самостійної роботи студентів та магістрів усіх спеціальностей : навч. посіб. Київ: Компринт, 2012. 198 с.

4. Панченко І., Дем'янова Н. Присвійні детермінативи сучасної французької мови: комунікативно-прагматичний аспект. *Мова*. 2016. № 25. С. 5–10.

5. Снєжкіна В. Ф., Халупська Н. В. Практикум з французької мови для студентів початкового рівня володіння іноземною мовою : навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. 176 с.

6. Contes de Grimm. *Carnet de contes : ressources à télécharger pour créer un atelier de lecture de contes*. URL: https://carnet-de-contes.jimdofree.com/contes/contes-de-grimm/le-loup-et-les-sept-chevreaux/ (дата звернення: 04.12.2024).

References:

1. Hrym, Ya., Hrym, W. Vovk i semero kozeniat [The Wolf and the Seven Little Goats]. Buhl. Dobra kazka. Kazky z usih svitiv! Retrieved from https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/grimm-brati/vovk-i-semero-kozenjat/ [in Ukrainian].

2. Kosmatska, N. (2009). Frantsuzki determinatyvy ta yikhnya rol u khudozhnomu movlenni (na materiali frantsuzkykh komiksiv) [French determinatives and their role in artistic discourse (based on French comics)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya: inozemni movy – Bulletin of Lviv University. Series: Foreign Languages, (16),* 104–111 [in Ukrainian].

3. Musiychuk, S. M. (2012). Dovidnyk z gramatyky frantsuzkoi movy dlya samostiynoi roboty studentiv ta mahistriv usikh spetsialnostei: navchalnyi posibnyk [French Grammar Handbook for Independent Study of Students and Masters of All Specialties: Textbook]. *Kyiv: Komprynt*, 198 p. [in Ukrainian].

4. Panchenko, I., & Dem'yanova, N. (2016). Prysviiyni determinatyvy suchasnoi frantsuzkoi movy: komunikatyvno-pragmatychnyi aspekt [Possessive determinatives in modern French: communicative-pragmatic aspect]. *Mova – Language, (25),* 5–10 [in Ukrainian].

5. Sniezhkina, V. F., & Khalupska, N. V. (2009). Praktykum z frantsuzkoi movy dlya studentiv pochatkovoho rivnya volodinnya inozemnoyu movoyu: navchalnyi posibnyk [French Language Practice for Beginners: Textbook]. *Kyiv: DP "Vyd. dim 'Personal'"*, 176 p. [in Ukrainian].

6. Contes de Grimm. Carnet de contes: ressources à télécharger pour créer un atelier de lecture de contes [Grimm's Tales. Story Notebook: Downloadable Resources for Creating a Tale Reading Workshop]. Retrieved from https://carnet-de-contes.jimdofree.com/contes/contes-de-grimm/le-loup-et-les-sept-chevreaux/ [in French].